

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

**E-kursuse "Minu e-kursus kvaliteedimärgi vääriliseks"
materjalid**

Aine maht 2 EAP

Tartu Ülikool, 2011

Eneseanalüüs

Eneseanalüüsi olemus, meetodid ning selle kasutamine e-kursuse kvaliteedimärgi taotlemise protsessis

Õpikeskkond: [TÜ Moodle](#)

Kursus: Minu e-kursus kvaliteedimärgi vääriliseks (P2AV.TK.443)

Koosta raamat: Eneseanalüüs

Printed by: Lehti Pilt

Kuupäev: esmaspäev, 21 november 2011, 10:49

Sisukord

[Eneseanalüüs](#)

[Mis on eneseanalüüs?](#)

[Miks enda tegevust analüüsida?](#)

[Eneseanalüüsi meetodid kvaliteedijuhtimises](#)

[Mida analüüsida kvaliteedimärgi taotlemisel?](#)

[Eneseanalüüsi teostamine](#)

Eneseanalüüs

Pildi allikas: <http://www.seemoney.co.uk/pages/news/ESMART9/tax4.html>

Autor: Merle Varendi

Mis on eneseanalüüs? Milliseid eneseanalüüsi meetodeid kasutatakse kvaliteedijuhtimise protsessis? Kuidas analüüsida oma e-kursust?

Mis on eneseanalüüs?

Eneseanalüüs on analüüsiv pilk tehtule ja saavutatule, st refleksioon. Refleksiooni mõistet võib defineerida väga erinevalt:

- Refleksioon kinnistab õpitud käitumist ja viib uute või kõrgema taseme abstraktsioonideni (Lewin 1951)
- Refleksioon on põhjalik juurdlemine ja kirjeldus, mille eesmärk on olukordade ja nende tähenduse mõistmine (Kolb, 1984)
- Refleksioon on oma tähelepanekute, tunnete, mõtete ja tegude üle juurdlemine (Mezirow 1991)

Seega reflektiivsus on võime tegevusi või tulemusi küsitavaks muuta, põhjendada või seletada. Refleksioon kui kogemuste mõtestamine ja teadmiste kujundamise protsess aitab endast teadlikuks saada, mõjutades samaaegselt ka eneseteadlikkuse kujunemist.

Eneseanalüüsi tegemine on oma arengu teadlikum juhtimine. Õpetaja/õppejõu eneseanalüüs on tegevus, mis on eelduseks õpetaja/õppejõu professionaalsuse kujunemisele. Määrav on õpetaja/õppejõu soov jätkuvalt õppida, mõista ja kavandada oma erialast arengut. Õpetaja on aktiivne õppija, kes planeerib, juhib ja hindab oma õppimist ning professionaalset arengut.

Eneseanalüüsi tulemusel saab õpetaja/õppejõud kinnitust oma tugevustele erinevates rollides ja teadvustab koolitusvajadusi. Eneseanalüüsi tulemusi mõjutavad nn taustategurid eneseanalüüsi meetodite tundmine/mõistmine, eesmärkide määratlemine.

Eneseanalüüsi läbiviimine on protsess, mis aitab tagada analüüsijale vajalike oskuste, teadmiste ja kompetentside arendamise ning seeläbi on abiks olemasolevate ning tulevaste ülesannete täitmisel.

Eneseanalüüsi läbiviimist võib kujutada ka protsessina:

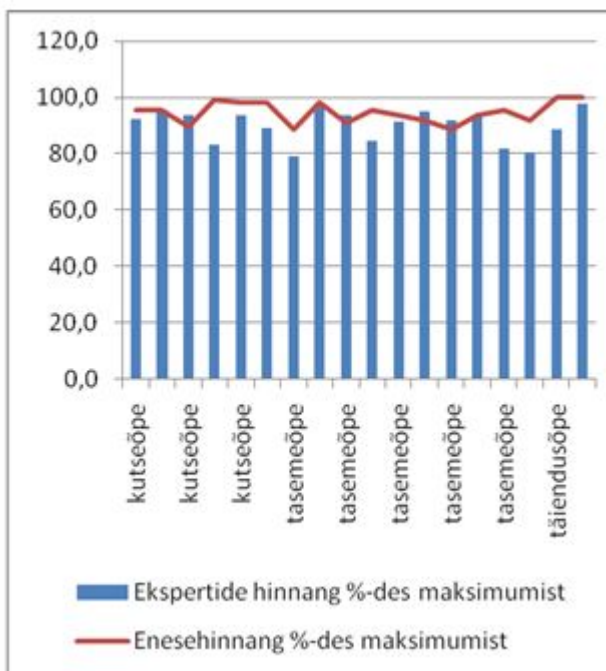
andmete kogumine - hindamine - tugevuste ja vajalike parenduste leidmine - e-kursuse täiustamine

Miks enda tegevust analüüsida?

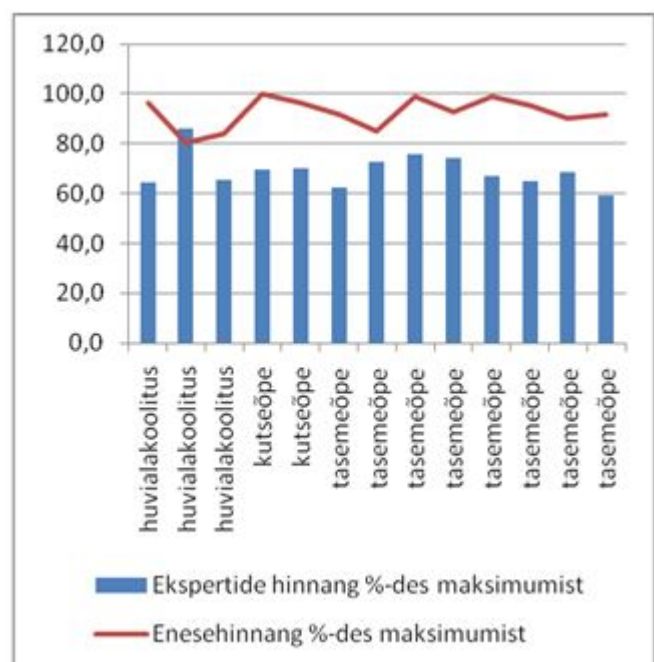
Eneseanalüüsi teostamine võib osutada vajalikuks mitmetel eluetappidel ja tegevustes (e-kursuste loomisel). Eneseanalüüsi või reflektiooni läbiviimise eesmärgiks on teadvustada loodud e-kursuse tugevaid ja nõrku külgi ja analüüsi tulemusel muuta kursus veelgi kasutajasõbralikumaks ja paremini omandatavaks. Õpetaja/õppejõu refleksioon e-kursuste osas tähendab tegevuse eesmärkide, oskuste taseme, oma rolli ja ka nende aluseks olevate teooriate ja arusaamade mõtestamist.

Eneseanalüüs on vajalik eelkõige kursuse loojale endale nii kursusele kvaliteedimärgi taotlemisel kui ka muudel põhjustel.

Vajadust mõtestada lahti eneseanalüüsi tegemine näitavad ka e-kursuste kvaliteedimärgi protsessi tulemused viimastel aastatel, kus selgelt torkab silma asjaolu, et oma kursustele antud hinnangud eristuvad ekspertide poolt antud hinnangutest.

Joonis 1. Ekspertide ja õppejõudude hinnangud e-kursustele (2011), millele omistati kvaliteedimärk

Joonis 2. Ekspertide ja õppejõudude hinnangud e-kursustele (2011) millele ei omistatud kvaliteedimärki

Eneseanalüüsi meetodid kvaliteedijuhtimises

Kuidas (mille alusel) eneseanalüüsi läbi viia?

Meetod (lühidalt kreeka keelest < uurimistee on tulnud sõnadest metá: pärast, järele ja hodós: tee, käik, liikumine. „järele minemine, järele uurimine, jälitamine, võrdlemine, teestamine“) **on lahendusviis, kuidas mingit kindlalt piiritletud ülesannet täita.**

Meetod on

- tööriist plaanipärasteks ja/või järjepidevaks tegutsemiseks, asjadele lähenemiseks, objektide uurimiseks;
- tegutsemise ja lähenemise eriviis ja seetõttu saab rääkida "meetod mingis valdkonnas": katse, kontrolltöö, test, intervjuu vms.

Õpetaja saab kasutada eneseanalüüsiks erinevaid meetodeid. Kõige lihtsamaks meetodiks on vastamine kolme-etapilisele küsimustikule:

1. Mis oli ülesanne, probleem, väljakutse, eesmärk
2. Milline oli konkreetset minu panus, minu tegevus, minu saavutus
3. Mis oli tulemus, kuidas nägi välja resultaat

Kuna antud eneseanalüüs on kirjutatud kvaliteedijuhtimise vaatevinklist, siis on siinjuures tutvustatud ka enamlevinud meetodeid eneseanalüüsiks kvaliteedijuhtimises:

1. Arutelugrupi/seminarimeetod
2. Uuringud, küsimustikud ja intervjuud
3. Täidetavad vormid (pro forma)
4. Eneseanalüüsi maatriks
5. Hübriidmeetodid

Nimetatud meetodid on valdavalt kvalitatiivsed meetodid – rõhk on arusaamisel, fookus vastaja vaatenurgal, interpretatsioon ja ratsionaalne lähenemine, suunatus protsessile, terviklik perspektiiv, üldistamine kontekstide võrdluse teel.

Meetodite selgitus on järgnevas tabelis:

Meetod	Selgitus	Eelised	Puudused/riskid
Seminarimeetod	Meetod seisneb hinnatavate kriteeriumite määratlemises, informatsiooni kogumises nende kriteeriumite kohta ja lõpptulemuse läbiarutamist ühisseminaril.	Võimaldab hinnatavale objektile läheneda süsteemselt (N. kõik 5 e-kursuse aspekti analüüsitakse läbi). Tekib diskussioon ja hinnangu andmisel arutatakse hinnatavad valdkonnad läbi. Arutelude tulemusena tekib hea ülevaade tugevustest ja vajalikest arendustest.	Parimad tulemused saavutatakse koolitajate kaasamisel. Nõuab eneseanalüüsi teostajatelt head ettevalmistust. Kui enesehindamise seminar põhineb rohkem osaliste tajudel ja subjektiivsetel arvamustel ning faktiliste andmete kogumisega tegeldakse vähem, on olemas suur oht, et tulemuseks on ebaobjektiivne hinnang ja tegevuskava. Võib esineda tugevate isikute poolne kallutatus.

Küsimustiku meetod	Meetod tähendab eneseanalüüsi läbiviimist küsimustiku abil.	Lihtne ja kiirelt kasutatav meetod. Mitmed olemasolevad küsimustikud on kohandatavad erinevatele teemadele. Lihtne kaasata erinevaid huvipooli (õpilased jt).	Analüüsi tulemusel ei teki selget ülevaadet tugevustest ja vajalikest muudatustest. Tulemus sõltub küsimustiku kvaliteedist, mõistetavusest. Saadakse teada tulemus, hinnang, aga mitte selgitusi erinevate näitajate kohta.
<i>Pro-forma</i> meetod	Eneseanalüüs viiakse läbi eelnevalt koostatud vormi alusel, kus hinnatavat valdkonda hinnatakse selle tugevuste ja vajalike arendustööde aspektist ning kogutakse tõendeid.	Eneseanalüüsi tulemus on tugevalt seostatud faktidega. Analüüsiga saadakse loetelu olemasolevatest tugevustest ja vajalikest arendustegevustest. Võimaldab kaasata analüüsi erinevaid inimesi.	Ei sobi individuaalseks hindamiseks, sest eeldab arutelude toimumist. Nii vormide koostamine kui ka täitmine võib osutada keerukaks.
Maatriksmeetod	Eneseanalüüs viiakse läbi eelnevalt koostatud maatriksi alusel.	Lihtne kasutada. Aitab tõsta teadlikkust hinnatavatest valdkondadest. Näitab selgelt vajalikke arenguteid.	Ei teki nimekirja tugevustest ja vajalikest arenguteedest. Tulemus sõltub maatriksi kvaliteedist.

Andmete kogumine - hindamine - tugevused ja parendused - ülevaatus ja täiustamine

Kasutatavast meetodist sõltumata tuleks rõhutada mitte arvulisi tulemusi, vaid pigem seda, kuidas mõista analüüsitava tegevuse, olukorra tugevaid külgi ning ka seda, kus tuleks läbi viia muudatusi.

E-kursuste kvaliteedimärgi omistamise protsessis on eneseanalüüsi meetodiks maatriksmeetod, mille puhul on määratletud 28 kriteeriumi (kvaliteedinõuet) ja need on lahti kirjutatud nõ neljal tasemel: nõue täitmata, nõue peamiselt täidetud, nõue suures osas täidetud, nõue täielikult täidetud.

Mida analüüsida kvaliteedimärgi taotlemisel?

E-kursus analüüsimisel tuleb tähelepanu pöörata järgmistele aspektidele:

- Kursuse vajaduse ja sihtrühma analüüs (kursuse vastavus sihtrühmale ja e-õppe õppevormi põhjendatus);
- Õppeprotsessi kavandamine (aineprogramm, õppetegevused, materjalide esitus ja tehniliste vahendite kasutamine jne);
- E-kursuse väljatöötamine (kursuse struktuur, õppematerjalide esitus jm);
- E-kursuse läbiviimine (rollide jaotus, õppijate aktiivsuse soodustamine, tagasiside);
- E-kursusele hinnangu andmine (pidev parendamine ja kursuse arendamine).

Eneseanalüüsi teostamine

E-õppe kvaliteedi veebilehe kasutajana on Teil võimalik eneseanalüüsi läbiviimiseks kasutada spetsiaalselt e-kursuste hindamiseks välja töötatud maatriksküsimustikku.

Eneseanalüüsi maatriksküsimustik on välja töötatud "Kvaliteetse e-kursuse loomise juhendi" põhjal. Lähitulevikus täiendatakse süsteemi veelgi, mis annab eneseanalüüsi vahendi kasutajatele võimaluse saada e-kursuse juhendi põhist tagasisidet kursuse parandamiseks.

Eneseanalüüsi võib teostada oma nime all ID-kaardiga kvaliteediveebi sisse logides. Eneseanalüüsi vormi on võimalik täita ka anonüümselt. Vormi täitmise järel saate unikaalse koodi, mille abil saad hiljem süsteemi ID kaardiga sisse logides selle registreerida ning e-kursuse kvaliteedimärgi taotlusvoorus osaleda.

Eneseanalüüsi vormi täitmise järel võite esitada kursuse ühtlasi e-kursuse kvaliteedimärgi taotlemise protsessi, kuid see ei ole kohustuslik.

Eneseanalüüsi vormi täitmine

Eneseanalüüsi teostamiseks peate liikuma kvaliteedimärgi taotlemisprotsessi lehele <http://www.e-ope.ee/kvaliteet/protsess>. Võimalik on alustada uut eneseanalüüsi või muuta eelnevalt täidetud vormi.

Enesehindamisvormis küsitakse andmeid kursuse kohta ning palutakse hinnata kursuse vastavust kvaliteedikriteeriumidele 4-pallilisel skaalal.

Palun pange tähele, et iga kvaliteedinäitaja juures olev küsimärgiga nupuke avab antud näitaja lühiselgituse. Samuti saate abi hinnangu skaalal valiku tegemiseks, kasutades küsimärgi nuppu, mis avab skaala lahtikirjutatult.